UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Pro suo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

1 quia nulla dos ſit. ¶ † No. ꝙ titulus pro dote eq̄ paratur titu
lo pro emptore, ⁊ ſic videtur titulus oneroſus. Quod vr̄ eſſe ve
rum, l. ex promiſſione. j. de act. ⁊ obli. hoc tn̄ intellige, ꝙ eſt one
roſus reſpectu viri, cui dat̄ i dotē a muliere: reſpectu vero mu
lieris, quā pater vel extraneus dotat, eſt titulus lucratiuus: re
ſpectu viri eſt oneroſus, vt ſ. dixi, ⁊ ꝓ onere matrimonij accipit̄
l. pro oneribꝰ. C. de iure do. Hāc diſtinctionē ponit tex. i l. ij. §.
ſi a ſocero. j. de his que in frau. cred. tetigi in l. Meuia. in fi. ſ.
2 matri. ⁊ tangit̄ in l. ij. C. que frau. cred. ¶ † Itē no. ex ſecundo
dicto, ꝙ nō eſſet differētia an res ſingulares, vel oīa bona dētur
in dote. Cōtra hoc opp. ꝙ ſit differētia, qn̄ tradit̄ vniuerſaliter,
tranſit dn̄iū ſine traditione, l. j. ⁊ ij. ſ. pro ſoc. Gl. dicit, quod q̄
dam dicunt ꝙ hoc eſt verū de dominio, ſed de vſucapiēdi condi
b tione ſecus. Iaᵇ. dicit. ꝙ audet dicere, ꝙ dominiū trāſeat i vni
uerſalibus ſine traditione. l. j. ⁊ ij. ſ. pro ſoc. Rn̄de tu, q̄ gl. nō
3 reſpondet. Dic, ꝙ ibi ſpeciale in actione pro ſocio, ⁊ noᵗ. ꝙ lʒ in
actione pro ſocio trāſeat dominiū omniū bonorū ſine traditiōe,
tamē in vēditione, ⁊ donatione oim bonorū nō tranſit dn̄iū ſine
c traditione, ꝙ no. ⁊ tene mēti. Tertio noᶜ. ꝙ qn̄ tradit̄ res, in du
4 bio vr̄ fieri aīo † transferēdi dn̄ium, vt ibi, ſi tn̄ nō vr̄, ⁊c. ⁊ l. dotis
fructus. §. fi. ⁊ l. ſeq. ſ. de iure do. Cōtra hoc opp. de l. cū pater.
§. pater pluribꝰ. ſ. de le. ij. vbi in dubio vr̄ tradi cā cuſtodie. Ita
ibi dicit tex. cū gl. Rn̄. i dubio preſumit̄ tradi cā trāſferēdi do
miniū, ſi p̄cedit ꝯctus habilis ad trāſferēdū dn̄iū: ſecꝰ ſi aliqua
cauſa inhabilis ad trāſferēdū dn̄inm precedat. dicā plenius. j.
de ſol. l. ſub cōditione. vbi gl. tāgit. ¶ † Itē no. ꝙ dos nō pōt eſ
5 ſe ſine matrimonio, vt hic, ⁊ l. fi. C. de do. ante nupt. Itē dicit̄ᵈ
d hic: ꝙ ſi quis putat eſſe matrimonium, cum non ſit, ceſſat vſuca
pio. Cōtra l. iij. pro ſocio. Solu. hic errore iniuſto, ſecus ſi iſto.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Titulus. Et ad hanc l. vide Bal. in l. j. C. eodem.
b ¶ Sed Io. Adde Bar. in l. ij ideo. de condi. fur. ⁊ qđ not. i l. iij.
pro ſoc. ⁊ no. ꝙ Imol. in l. de diuiſione. ſol. mat. alle. iſtā gl. hoc
modo, ꝙ lʒ ante traditionem non tranſeat dominiū rei dotalis
in maritum vt ibi no. hoc etiā erit verum ſi bona vniuerſaliter
dantur. vt hic in gl. Bal. in l. C. de act. ⁊ obli. in viij. q. ⁊ʒ gl. hic,
ꝙ in actione pro ſocio ſit ſpeciale, ꝙ tranſeat dominiū abſq̄ tra
ditiōe. ſecus in alijs vniuerſalibꝰ. text. eſt ⁊ ibi etiā hoc tʒ Bal.
in l. qui tibi. C. de his qui a dn̄o, ⁊ in l. j. C. pro do. ⁊ Bald. C. d
iure do. in l. nulla. ⁊ in fi. §. preterea. per illum tex. eodem titulo.
c ¶ Tertio no. Adde Bar. in l. ſi cōſtante. in fi. q. iij. q. princ. ſol.
matri. Vide Bal. in l. j. C. eo.
d ¶ Item dicitur. Et vide qđ legitur ⁊ no. per tex. ⁊ glo. valde no
in l. proculus. ſ. de iure dotium.

LEX X.

Æſtimata Hic dicitur, ꝙ ſi ante nuptias res tradatur, nō vſucapiat̄ᵃ.
a Contra ſ. l. proxi. vbi ante nuptias vſucapit̄ titulo ꝓ
ſuo. Hic ſunt opi. Una Rog. qui dīt intelligo hanc le
gem ꝓ illā, qn̄ tradidit ſub cōditione vt dn̄iū nō trāſeat, niſi ſe
cuto mr̄imonio: ſecꝰ ſi ſimpliciter, vt ſ. l. ꝓxima. Cōtra has opi.
vr̄ l. ij. §. ſi ſub cōditiōe. ſ. ꝓ emptore: Rn̄. Rog. ibi nō vſucapit
ti. ꝓ emptore, ſʒ titulo ꝓ ſuo. vel ibi cōditiōe expſſa, hic in taci
ta. Prīa eſt verior. Alij, vt Azo dicūt fuerit ſimpliciter tradi
ta, tn̄ nō vſucapit titulo aliq̄. Et eſt rō, q̄ in ꝯctu emptiōis, ⁊ vē
b ditiōis requirit̄ bona fides duobus tpibusᵇ: ſʒ ante exiſtentē
cōditionē non eſt titulus, ideo nō pōt habere bonā fidē, ⁊ ſic nō
vſucapit. Dy. ⁊ oēs moderni tenet opi. Rog. nā nō pōt vſucapi,
ſcʒ titulo, pro emptore: ſecus tit. ꝓ ſuo. Et eſt ratio q̄ precedit
ꝯctus habilis ad trāſferēdū dominiū, vt eſt cōtractus conditio
qui habilis ad dominium trāſferendum, hoc tenetꝰ per l. ſub cō
ditione. j. de ſolu. hoc tenentꝰ Dyn. hic, ⁊ Cyn. ſ. pro dote. l. j.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Nō vſucapiatur. Vide Bal. in l. j. C. eo.
b ¶ Duobus temporibus In vſucapione pro emptore requiri
tur bona fides duobus temporibus. Adde. l. ſi exiſtimans. ſ. ꝓ
ſoc. ⁊ Bal. in l. ſuper longi. in j. col. de preſcrip. long. temp.

LEX III.

1 ☞ Actio communi diuidundo, non preſcribitur minori tem
pore quam xxx. anno. etiam in conſequentiam.
2 Diuiſio ex cauſis preſumitur.
3 Statutū, ꝙ diuiſio peti poſſit, nō obſtāte curſu alicuius tēporis,
intelligit dūrāte cōmunione.

Quē filie Etiam res preſcripta, vel vſucapta in iudiciū diuiſoriū nō venit. h. d.
Sic no. ꝙ † per quandā conſequentiā preſcribitur cō
1 muni diuidūdo minori tempore xxx. ann. vt gl. dicit
¶ Quero, quid ſi accipiens ſciebat res eſſe cōmunes. Rn̄. ſi vel
let allegare eſſe preſcriptum rei, non poſſet. propter ſciētiā rei
2 aliene. Sed ſi vellet † allegare diuiſionem, ⁊ probare ꝑ preſcri
ptionem, q̄ vnum fundum poſſediſti pro ſolido, ⁊ ego alium lon
gn tempore, tūc diuiſio preſumitur, vt no. C. cōmuni. diui. l. per
cet. Idem ſi idem fundus eſſet pro diuiſio poſſeſſus: quod ſatis pla
cet. Ultimo ex hac l. no. † ꝙ ſi ſtatutū dicit, ꝙ diuiſio poſſit peti
non obſtante curſu alicuius temporis, ꝙ debet intelligi dūrāte
communione, ſecus ſi preſcriptum eſt dominium alicuius rei.

Pro ſuo. Titulus. xj.

¶ Circa hanc rubrī. glo. dicit aliqua que examinabo. j. l. j.

LEX I.

1 ☞ Partus ancille conceptus tempore emptionis, preſcribi
tur titulo pro emptore, alias pro ſuo.
2 Titulus pro ſuo, qualiter intelligatur, ⁊ quot modis accipiatur
Practica articulandi ⁊ probandi in hoc titulo,

a **Pro ſuo** Pro ſuo poſſidet, a q̄ poſſidet ex cauſis, ex quibus d iure gen
tium dominium queritur. Itē quocunque titu
lo poſſidet. Item quilibet dominus h. d. cum l.
ſeq. ¶ Oppon. ꝓ verſic. ſʒ ſi res. ſit ſuperfluus.
Sol. repetit idem vt aliquid addat. Oppon. ad
l. ij. hic dicitur, ꝙ na a ex rebus alieno nomine poſſeſſis. ⁊c. Con
tra quia tūc habeo ſcientiam rei aliene ergo ⁊c. l. iuſto. §. ⁊ ſi poſ
ſeſſionis. ſ. de vſuc. Sol. huius contrarij timore gloſ. exponit, vt
habes in ea, ⁊ bene. Tamē plenius dic alieno nomine, id eſt, alie
na appellatione: hoc eſt titulo ſpeciali, non titulo pro ſuo gene
b rali. ſecundum Iac. de are. ¶ Oppo. ꝙ partusᵇ ⁊ fructus vſuca
piantur titulo ſpeciali, quo habetur ꝑ ancilla vel fundus, l. fi. C.
fructus. j. de his que in frau. cred. ⁊ ſ. de leg. ij. l. ſi quod ex Pā
phila. ⁊ l. nō quocunq̄. §. Iulianus. de le. i. ⁊ act. emp. l. Iulia
nus. §. ſi fructibus. Solu. ſi partus erat conceptus tempore em
ptionis, eodem titulo preſcribetur, vt in contrarijs ſi poſt, titu
lo pro ſuo, vt hic. Sed contra hoc opp. ſ. de euic. l. ſi pregnans.
vbi etiam tunc partus conceptus non eſt emptus. So. nō eſt ve
re emptus, ⁊ ideo actio ex ſtipulatu, ſed rei empte accedit, ideo
actio ex empto habet locum, l. venditor. eo. ti. ⁊ titu. pro empto
re vſucapitur, l. cum. qui edes. ſ. de vſuca. Item oppon. quod
partus poſtea editus hoc titulo vſucapiatur, l. nō ſolū in princ.
ſ. de vſucap. ⁊ de publicia. l. ſi ego. §. partus. Sol. qđ ibi dici
tur ex edem cauſa, intelligo remota. q̄ emptio fuit cauſa qua
re partem poſt edictum vſucapiam pro ſuo, non autem eade
cauſa, id eſt, eodem titulo: ſet prout referru ad partum, tūc cō
ceptum ſtat proprie. ¶ Item oppo. q̄ actio ex empto habet lo
cum etiam euicto partu poſt concepto, d. l. vēditor. ergo eadē
ratione tituls pro ēptore. Solu. Actio ex emptore datur, quia
intereſt mea rem vēditam alienam non fuiſſe. Intereſt autem
propter partum, ⁊ ſic interſſe de partu venit cōſequenter, nō q̄
partus emptus, nec tanq̄ accedes rei empte, ſed q̄ res empta
fuit aliena: at in vſu capione, titulo pro emptore, non poſſumus
dicere, q̄ non eſt emptus, ſed titulo pro ſuo occaſione emptio
2 nis. ¶ † Quero, qualiter itelligatur titulus pro ſuo. ⁊ quot mo
dis accipitur titulus pro ſuo: Reſpondet gloſſ. tribus modis,
ſed tertio modo non eſt titulus vſucapionem parans vt i gl. ꝙ
not. Sic ergo, quilibet dominus ⁊ etiam malefidei poſſeſſor, q
poſſidet vt dominus, conuertendo fructus in vtilitatem ſuam
poſſidet pro ſuo: ⁊ ſic aduocatus facit poſitionem, ꝙ talis poſſe
c dit pro ſe, ⁊ pro ſuo, tempore tāto: ⁊ teſtis probat,ᶜ ⁊ aſſignat ra
tionē, q̄ vidit eum poſſidere vt dominū, ⁊ fructꝰ recolligere, ⁊
ſic nō eſt titulus probatus vſucapionem parās, ſed eſt ꝓbatus
ꝙ non poſſidet pro alieno, ſeu alterius nomine, vt cōductor, vel
ſimiles. legem ſeq. vide per te.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Pro ſuo poſſidet. Et vide. Bal. i l. ij. in viij. q. C. d ſer.
vbi dicit, ꝙ poſſidens in dubio preſumitur poſſidere, pro ſuo in
corporalibus: in icorporalibus autem etiā ibi vide per eūʒ. tu
vide, an i dubio preſumat̄ qs poſſidere ꝓ ſuo, ꝑ Bal. i l. poſt ſen
tētiā, C. de ſen. ⁊ vide Bar. hic l fi. Et quot modis ſumatur titu
lus pro ſuo vide Bal. not in l. ſi ego. §. partus. ff. de publician.
b ¶ Oppo. ꝙ partus. Adde iſtis Bal in l. ancile. in vj. oppo. C.
de furt. in l. ſi ego. §. partus. poſt glo. ff. de publician.
c ¶ Et teſtis probat. Not. de teſte dicēte, ꝙ quis poſſedit ꝓ ſuo ⁊
tanq̄ ſuo: ſʒ quid ſi diceret, tenuit poſſedit pro ſuo, ⁊ tanq̄ ſuo,
vide gl. in l. ſi quis intētione. ſ. de iudic. Iſtis adde not. i l. qui
dam in ſuo. ⁊ de cond iuſti. ⁊ Bar. hic ſequit̄ Ang. dicens, ꝙ req
ritur ꝙ ipſi deducant aliquem titulum verū vel, putatiuū, ⁊ ego
addo Inno. in c. illud in fi. de pſumptio ⁊ idē tenet hic Rap.
⁊ domini de Ro. ſua de ciſione cccxxv. ⁊ Bald. in addi. Spe. i
de depoſito. §. j. in v. pone in rei ven. ⁊ qđ no. Ang. ⁊ Imo. in l.
filiusfamilias. §. Diui. de le. j. ⁊ do. Ant. in c. cum ad ſedē. d re
ſti. ſpo. dum querit, an ex poſſeſſione preſumatur dominium.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

LEX IIII.

1 ☞ Qualitates due cõtrarie,non poſſunt eſſe in eodẽ ſubiecto.
2 Uſucapio fructum perceptoꝛum ex re immobili non impedi-
tur,ſi ſuperuenit ſcientia rei aliene.
3 Denunciatio fienda alicui,dicitur poſſe fieri,quãdo eſt in eodẽ
territoꝛio.

SI ancillã. Iſta eſt bona lex,⁊ facit diſtinctio
nem quam in multis glo. habe-
1 tis,nõ tñ in tex.alibi.† ¶No.tex.ĩ fi.ꝙ due qualita-
tes ꝯ̃rie nõ poſſunt eſſe in eodẽ ſubiecto : ibi dũ dicit,
neq; idem pꝛo ſuo,⁊ clam poſſideri poteſt. Oppo.de l.iuſto.§.⁊
fi.poſſeſſionis.ſ.de vſuc.Sol.ibi ſuꝑuenit ſciẽtia rei aliene ſim
pliciter,que nõ nocet:hic ſuperuenit rei aliene,id eſt furtiue,⁊ ſic
cum illo mẽbꝛo habes plenã diſtinctionem. Opp.de l.clã poſſi-
dere in pꝛin.ſ.de acqui.poſ.⁊ l.ſi de eo.§.ſeruum.eo.tit. Solu.
Iſtud eſt verũ,niſi ſuperueniat ſciẽtia rei aliene in initio furtiui
tatis. Opp.C.de vſuc.traſfoꝛ.l.j. Sol.reſpicitur initiũ poſſeſ-
ſionis vt ibi,niſi ſuperueniat ſcientia rei aliene, ⁊ furtiue vt hic.
Hoc aũt intellige ſi ſuperueniat rei furtiue ſciẽtia, ⁊ eius a quo
ſit ſurrepta. Si enim ignoꝛo dominiũ rei, non interpellatur vſu
a capio,vt hic expꝛeſſe dicit in textu. Quero,[a] quid ſi ſuperueniat
2 ſcientia rei† aliene,⁊ vi poſſeſſe,loquoꝛ de re immobili, an impe
diat vſucapio fructuum: Credo ꝙ non:qꝛ res immobilis nõ po-
teſt celari. Unde eſt ꝙ imputet domino,cur poſſeſſionẽ non per-
quirit,⁊ ab eo nõ vendicat,vt C.qñ ⁊ qui pars debe l.ij. Cur er-
go nõ ſit eadem ratio que in re mobili.iſta lex nõ habet bene lo
cum,ergo remanet regula,vt initium ſpectetur,⁊ ſic poteſt intel
ligi l.clam.in pꝛin.ſ.de acquirẽ.poſ.⁊ ſecundum hoc,quod dixi
in vitio furtiuitatis, idem ſi ſuperueniat ſcientia alterius vitij
realis,circa rem mobilem eadem ratione:ſecus ſi circa rem im-
3 mobilem.† Quero,dicitur hic,ſi non potuit denunciare, quali-
ter hoc conſtabit: Reſpon.hic denunciare intelligo ſi eſt in eo-
dem territoꝛio,ita ꝙ de facili fieri poſſit. Nam eum querere ex
tra territoꝛium,abſurdum eſt,vt in aut.de fideiuſ.§.j.

ADDITIONES.

a Alex. ¶Quero. Per Bal.in l.ancille.C.de furtis.

SI pater. Opp.C.pꝛo herede l.nihil. ⁊ l.ij. in fi.ſ.ꝓ
a herede. Sol.fateoꝛ, ꝙ titulus pꝛo herede,[a]
non hꝫ locum vt in cõtrarijs,ſed ꝓ ſuo ſic.vt hic. Et ſic vbicunq;
non pꝛocedit titulus ꝓ herede,habet locũ titulus pꝛo ſuo. Glo.
iſtud repꝛehendit.qꝛ eſſet imponere legem verbis. Alij ꝙ erant
emancipati. Diuinatio eſt. Alij dicunt vt glo.⁊ bene.qꝺ titulus
ꝓ ſuo pꝛocedit tanq̃ ex diuiſiõe inter eos appꝛobata.poſtea ra
tihabitione ſecuta vt dixit tex. Opp.ſ.pꝛo do.l.j. Sol.eodẽ mo
do,ſcilicet ꝙ habet locũ pꝛo donato,ſed pꝛo ſua diuiſione poſtea
b appꝛobata. Opp.quod[b] ex diuiſione non queratur titulus,vt l.
cum ſolus.ſ.de vſuca. Sol.fateoꝛ,quod ſolum in parte,que ha-
betur vt aliena,habetur titulus pꝛo ſuo ex diuiſione, in alia par
te erit quaſi pꝛo donato vel quaſi pꝛo legato,vt dixi ſ.ꝓ donat.
l.j.§.j quod pꝛocederet alio inſtituto herede vniuerſali, alias a
ſeipſo non poſſet haberi quaſi pꝛo legato, ⁊ diuidendo videtur
inſtituere,vt ſ.famil.erc.lege.quoties.⁊ ſupꝛa hered.inſtit.l.ex
facto.⁊ de leg.j.l.quid ergo.la ſecunda.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Pꝛo herede. An titulus ꝓ herede habeat locũ in filio,
ꝑ Bal.in d.§.ſi pater.⁊ vide ad iſtũ tex. Bal.in l.fin. C.ꝓ here.
in j.col.⁊ etiã in fin.q.qñ pater diuiſiſſet ſtipulantes pꝛo ſe,⁊ ſuis
heredibꝰ,an valeat talis diuiſio in vita patris quo ad nepotes:
⁊ vide etiã ad iſtum tex. Bal.in l.fi.C.pꝛo do.⁊ in l.ſuper longi.i
j.col.C.de pꝛeſcri.lon.⁊ vbi ceſſat titulus ꝓ herede,an locũ ha-
beat titulus pꝛo ſuo. Bal.in l.iudicia.C.de rei ven.
b ¶Opp.q. Ad iſta vide Bal.is l.fi.lu vlt.col.C.de dona.

LEX V.

1 ☞ Uſucapio eſt introducta vt ſit finis litium.
2 Ignoꝛantia in facto alieno eſt tollerabilis,in pꝛopꝛie non.
3 Exceptio pꝛeſcriptionis quando impediat litis ingreſſum.
4 Litem non eſſe conteſtandam dicens pꝛetextu alicuiꝰ exceptio-
nis,que requirit pꝛobationem,debet offerre ſe paratum pꝛoba-
re incontinenti.
5 Exceptio oppoſita contra perſonam iudicis vel actoꝛis, ante
omnia in initio eſt examinanda.
6 Erroꝛis iuſtam cauſam tribuit dictum ſerui vel pꝛocuratoꝛis
mei,vel eius cui ſucceſſi.

1 USucapio. Iſta lex in pꝛincipio ponit vnã
2 rationem bonã multum. In ſe-
a cundo reſponſo ponit aliam quã habuiſtis in multis
b locis.† No.ꝙ vſucapio eſt introducta,vt ſit litium fi-
c nis.† Item no.ꝙ in facto[a] alieno eſt tollerabilis ignoꝛantia, [b] ſe
3 cus in facto pꝛopꝛio,c l.quãq;.ſ.ad velleia.† Quero vtrũ exce-
d ptio[d] pꝛeſcriptionis impediat lit.cõte. Tex.videtur ꝙ nõ, in l.
emptoꝛ.C.de pꝛeſc.lon.tem. In cõtrariũ videtur l.j.in fi.ſ.ad
Tert.⁊ l.trãſacta finita.j.de ver.ſigni. Gul.de cug.in l.elegãter
§.j.ſ.de cõd.inde dicit,ꝙ impedit lit.cõte.⁊ eſt caſus hic,ſm eũ
ſic introducẽdo. Ille exceptiões, que introducte ſunt,vt ſit litiũ
finis impediũt litis cõteſtationẽ vt eſt tranſactio,l.fratri.C.de
tranſacti. Idem in re iudicata,⁊ in iuramento. Sed pꝛeſcriptio
eſt introducta,vt ſit litium finis, vt hic, ergo impedit lit. conte-
Sed licet dictũ ſuum ſit bonum,tamen dicerẽ ſic. Qñq; exceptio
pꝛeſcriptionis opponitur actioni,verbi gratia, non potes age-
re:qꝛ actio tua eſt perempta tempoꝛe,⁊ tunc impedit lit.cõteſt.
vt l.omnes.in fin.vbi dicit.⁊ pꝛecipit,ꝙ tale ius vlterius nõ mo
ueatur,⁊ l.ſicut in fi.C.de pꝛeſcrip.xxx.anno.vbi dicit,nulli mo
uẽdi ⁊c. Que verba nõ poſſent magis expꝛeſſe impedire lit.cõt.
Quandoq; opponitur exceptio pꝛeſcriptionis rei ſecundum l.
ſi quis emptionis.C.de pꝛeſcri.xxx.anno.tunc ex virtute verbo
rum illius legis non impediret lit.cõte.ſed ratione poſita in hac
lege.⁊ ꝑ l.tranſactione finita.cũ ſi.impeditur lit.cõteſt. ꝙ intel
lige tam in pꝛeſcriptione actoꝛis,q̃ in pꝛeſcriptione rei ſi oppo
natur ad pꝛoceſſum,vt ſi dico talẽ nõ eſſe audiẽdũ,vel agere non
poſſe,vel litẽ conteſtatam non eſſe:qꝛ actio eſt perempta pꝛeſcri
ptione. Sꝫ ſi opponeretur ad iuſtitiam cauſe,vt ſi dico te ius nõ
habere,vel me abſolui debere:qꝛ p̃ſcripſi,vel actio eſt perẽpta.
⁊ tunc opponitur in vim perẽptionis .⁊ tunc non impedit litis
cõteſtationẽ. It p̃t intelligi l.emptoꝛ.C.de p̃ſcri.lon.tẽp.⁊ l.ele
gãter.§.ſi qs poſt.de cõdi.inde. Ex pꝛopoſitione ergo ipſius ex
e ceptionis,apparebit hoc. Item pꝛedicta vera[e],ſi ille qui tolẽ ex
ceptionẽ opponit eam paratus eſt incontinenti pꝛobare, alias
ſi habebit altioꝛẽ indaginẽ,fieret conteſtatio,reſeruata exceptio
ne. Et hic eſt tex.expꝛeſſus,⁊ gl.ſ.de iureiu.l.nã poſtea.in pꝛin.
Sic etiã poteſt intelligi d.l.emptoꝛ. Quidã tamẽ nitũtur d.l.nã
poſtea aliter intelligere.ſ.ꝙ interim non conteſtetur lis,ꝙ nul-
lo modo poteſt facere,vt ex tex.⁊ glo.euidenter colligitur. Pꝛo
quo facit l.ille a quo.§.ſi de teſtamẽto.ad Treb.⁊ l.iij.§.ibidem.
4 ſ.ad exiben. Et ideo dico† ꝙ ille q dicit litẽ cõteſtãdã nõ eſſe ꝑ
textu alicuiꝰ exceptionis,que requirit pꝛobationẽ, dꝫ offerre ſe
paratũ pꝛobare incontinenti.alias licite iudex pꝛonũtiabit litẽ
conte.eo ipſo ꝙ actoꝛ negat illã exceptionem eſſe veram,l.nã po
5 ſtea.† Pꝛedicta dico in exceptionibus que cãm reſpiciunt. Se-
cus quando opponitur exceptio cõtra perſonam iudicis, acto-
ris,⁊ ſimiliũ:qꝛ iſtud ante omnia eſt examinandũ in initio,l. vlt.
C.de excep.⁊ ſ.de teſta l.ſi q̃ramꝰ.⁊ qꝺ plene dicã ĩ.tit.j.l. q̃dã
conſulebant. Et intelligas incõtinẽti vt dicit tex.ĩ l.ſi is a quo.
6 in pꝛin.ſ.vt in poſ.leg.† Ultimo not.[f] ex hac l.ꝙ dictũ ſequi,vel
f pꝛocuratoꝛis mei,vel eius cui ſucceſſi,mihi tribuit iuſtam cau-
ſam erroꝛis,quod eſt not.ad ea que dixi ſ.de vſucap.l.Celſus.

ADDITIONES.

a P.Pau.P. ¶Quod in facto vide Iaſ.in l.erroꝛ.verſi.in vl-
tima parte glo.C.de iur.⁊ fact ignoꝛ.
b Alex. ¶ Ignoꝛantia. In facto alieno toleratur ignoꝛãtia Fal-
lit niſi fuiſſet ceptꝰ de eo tractatũ. Bal.in l.cum rẽ alienã.C. de
legat.in vlti.col. Alias limitatiões vide plene ꝑ doc.in c.ab ex-
communicato, de reſcri.⁊ vide Bart.in l. nõ fatetur, de confeſ.
Poma. ¶ Facto pꝛopꝛio Vide Imo.cõſi.xj.⁊ xxxj. in facto alie
no tñ non tollerabilis eſt ignoꝛãtia, qñ factũ eſt in ſe illicitũ. Ita
Panoꝛ.in c.ſi vero.in iiij.notabil. de ſent.excom.⁊ ibi etiã Fel.
Itẽ fallit niſi factũ alienũ eſſet pꝛius diſenſum. ita Bald.in l.cũ
rẽ alienã.C.de lega.⁊ Imo.in l.ſi domus.§.de euictiõe.ſ.de l.j.
⁊ vide Pa.not.in c.ab excõicato,de reſcri.⁊ Aret.cõſ.xcij.de fa
cto ꝓpꝛie vide exemplũ per Alex.conſ.cxviij.⁊ cxxiij.vol.ij.vbi
dicit de eo qui aſſeruit ꝙ reperit poſſeſſionem ſuã eſſe antiquio-
rem.⁊ conſi.iij.vol.iij. Et vide etiam in facto alieno Alex.conſi.
vvj.vel iiij.vbi ſentit limitationem ad hanc regulam,ſ.quando
factum alienum conſiſteret in aliquo,ad ꝙ de iure tenebatur,
quia tunc eſt tollerabilis ignoꝛantia.
d Alex. ¶Quero vtrũ. Et qꝛ in hac q.ſunt varie opi.vide qꝺ dixi
in l.vir bonꝰ.poſt Bar.i ſol. Et adde Bar.ꝑ illũ tex.in l.j.§. fi.
ſ.ad Tert.⁊ in l.fratris.C.de trãſac.⁊ Bal.ꝑ illũ tex in l.aditꝰ.
C.ne de ſtatu defun.⁊ in l.ſi is q eo.tit. Bal.in l.fi.C.de edi.diui
Adria.not. Bal.in l.poſtq; liti.C.de pac. Et poſſet limitari hec
doctrina inquantũ diceremus hanc exceptionẽ pꝛeſcriptionis
impedire litis ingreſſum,hoc eſſe verũ in caſibus,in quibus ac
quiritur per pꝛeſcriptionẽ directũ dominium. de quo dixi poſt
Bar.in aut.niſi triennale.C.de bo.mater.cũ tũc agens ius a-
gendi non habeat poſtq̃ perdidit directũ,⁊ vtile dominiũ. Se-
e cus vbi ſolum eſſet pꝛeſcriptũ vtile. De hoc videtur tenere Lu.
in l.ſi finita.§.Iulianꝰ.in pꝛin.de dãno infe.qꝺ tenemẽti ſi eſt ve
rũ. Adde ꝙ exceptio p̃ſcriptiõis in criminali impedit ꝓceſſum
ſi opponat,ſm Bal.in l.querela.ad fin.C.de falſis. Et iſtis adde
Bar.in l.omnes.C.de p̃ſcri.xxx.ann.⁊ Bal.in l.ſi is.qui.C.ne d
ſtatu defun. Utrũ autem pꝛeſcriptio excludat ipſo iure,vel ope

exceptionis,vide Bal.ꝛ Ang.in l.j.C.ſi aduer.cre.ꝛ Bar.hic,ꝛ
ꝑ eũdem in l.oẽs.ꝑ illũ text.C.de pꝛeſcr.xxx.ann.Quid in cri-
minalib⁹ vide Bal.i l.q̃rela.ĩ ſi.C.ꝺ fal.adde Bal.ĩ aut.niſi.C.
de bo.ma.ꝛ ĩ l.ſi i eiij.opp.C.de edi.diui.Adria. Adde an exce
ptio p̄ſcriptiõis impediat litis ingreſſum.Alex.ↄſi.cclxv.lib.ij
e P.Pau.P.❡ Item pꝛedicta.Declara vt per Fely.in c.exce
ptionem.de excep.ꝛ Bar.ſequitur Aret.cõſi.xcviij.inci.clariſ-
ſime doctoꝛ.ꝛ cõſi.xxxiij.ver.ꝛ licet poſt obiectum.ꝛ paulo poſt
ibi.debet offerre ſe paratum pꝛobare incõtinenti.vide Alexan.
conſi.ccxiij.col.j.verſi.ꝛ licet.vol.ij.
f Alex.❡ Ultimo not.ꝑ Bar.in l.Celſus.in vlt.col.ſ.de vſucap.

Digeſtoꝛum liber xlj.

De re iudicata,& effectu ſententiarum,& de interlocutionibus iudicum. Titulus primus.

LEX I.

1 ☞ Res iudicans eſt,ipſa ſententia,ſeu actus ſententiandi.
Res iudicata eſt.cauſa,que finem cõtrouerſie a ſentẽtia accipit.
2 Res iudicata quando dicatur ſtatim,ꝛ quãdo poſt decem dies.
3 Iudex appellationis ſi confirmat ſententiã,qꝛ pars nõ eſt pꝛoſe
cuta appellationẽ,actio oꝛitur ex pꝛima,ex ſecunda vero oꝛitur
quando pars fuit pꝛoſecuta,ꝛ fuit iudicatum bene appellatum.
4 Iudex in ſententia debet dicere,cõdemno,vel abſoluo,vel equi-
pollens.
5 Iudex appellationis quid habeat pꝛonunciare.
6 Sententia arbitri homologata tranſit in rem iudicatam.
7 Sententia interlocutoꝛia an tranſeat in rem iudicatam.
8 Sententia per quem iudicem exequatur.
9 Sententia ab obſeruatione iudicij,an dicatur diffinitiua.
10 Sententia diffinitiua fertur verbis recitando in ſcriptis.

Res iudicata. Op.ꝙ ſñia nõ accipit
finẽ,imo imponit finẽ
controuerſie.Solu.dicit glo.accipit finem,qꝛ in
1 ea eſt finis.†Tu dic,ꝙ tex.ſtat.ꝓ pꝛe,ꝛ ĩtelligo.
ꝙ aliud ſit res iudicãs,aliud res iudicata. Res
iudicãs,eſt ipſa ſñia,ſeu act⁹ iudicãdi.ꝛ ſñiandi,
ꝛ hic imponit finẽ cõtrouerſie,ſed res iudicata,eſt cauſa,que finẽ
cõtrouerſie a ſñia accipit,ꝛ hoc dicit iſte tex.ꝛ ſic ſñia eſt res iu-
dicãs,res iudicata,ẽ cã deciſa.ꝛ ideo habem⁹ in C.ti.ꝺ ſen.ꝛ tit.
de re iudi.que niſi eſſent diuerſa nõ eſſent diuerſi.ti.vt C.ꝺ codi
2 cil.ſi idẽ.ꝛ ibi no.lꝫ tex.ꝛ gl.q̃ñq; vnũ ꝓ alio ponãt.❡ †Quero,
a ãn res iudicata dicaẗ intra decẽ dies,intra quos põt appellari:
Quidã,ꝙ non,l.elegãter.§.ſi qs poſt.ſ.de cõdictiõe indebi.Gl.
hic dicit ↄ̃rium,pꝛobat per dictum §.ſi quis poſt. ſi reſpicis ibi
tex.totũ,ꝛ,ꝑbatur ꝑ text.in l.litigatoꝛib⁹.C.de appella.ꝛ gl.ibi
tangit.Canoniſte dicũt ↄ̃rium,ꝙ non dicatur res iudicata,niſi
poſt decẽ dies.vt extra de ſenten.ꝛ re iudi.c.qꝺ ad cõſultationẽ
ꝛ habes tex.in lege noſtra q̃ vtiẗ illis v̄bis in l.ſi fund⁹.§.ſi duo.
verſi.ſꝫ.ſi ſimul.illi.ſ.ꝺ pig.Quid dicem⁹: Reſpõdeo,credo ꝙ
inter nos,ꝛ Canoniſtas ſit diſcoꝛdia in equiuocatione.ſi em̃ aſſu
mitur res iudicata,ꝑ ipſa ſententia,ſeu pꝛo cauſa deciſa,tunc di-
cit glo.noſtra verum,qꝛ ſtatim eſt ſententia,vel res iudicata.Si
b vero aſſumeres [b]rem iudicatã perfecte,[c]ꝛ irreuocabiliter,adeo
c quod non poſſit tranſigi,tunc verum dicerent Canoniſte,ꝛ nos
idẽ ſentimus.Si vero accipiẗ res iudicata,ꝑ effectu executiõis
ſñie.tunc quidã eſt effectus iuris,in quo a iure ſit executio,vt in
infamia,ꝛ tũc qꝛ ſtatim infamat,incontinẽti ꝺꝛ res iudicata ſim
pliciter.Itẽ damnatus ad moꝛtẽ,incõtinẽti,eſt ſeruus pene.l.q
vltimo.ſ̃.de pe.ꝛ l.ſi quis filio exheredato.§.irritum.ſ.de iniu
ſto teſta.ꝛ l.furti.in pꝛin.ſ.de his qui no infa. Quidã eſt effect⁹
facti,vbi requiriẗ hominis executio.tũc quo ad id non diciẗ res
iudicata,qꝛ interim nõ põt exequi l.j.in pꝛin.ſ̃.nihil nouari ap-
3 pel.cũ gl.ſua.❡ †Querit gl.quid ſi iudex appellationis confir-
mat ſententiã ex qua daẗ actio: Et gl.remittit ad no.ĩ l.furti.in
pꝛin.ſ.de his qui no.infa.melius per gl.ꝛ doc.in l.eos.C.de ap
pella.Dic bꝛeuiter,quandoq; iudex cõfirmat ſententiã,qꝛ pars
nõ eſt pꝛoſecuta appellationem,tũc oꝛitur actio ex pꝛima ſentẽ-
d tia.Quandoq; [d]confirmat ſentẽtiam cã cognita,qꝛ reperit bene
iudicatum eſſe,tunc oꝛitur actio ex ſecunda,vt dictis ll.qꝺ ꝑbo.
qꝛ ſicut quis non poteſt decedere duobus teſtamentis factis,ita
ſuper eadem cauſa due ſententie valide ferri non poſſunt vt l.j.
C.q̃ñ pꝛouoca.non eſt neceſ.ſed ſi per ſm̃ teſtamẽtum cõfirmaẗ
pꝛimum conſtat ꝙ actio oꝛitur ex confirmanti,nõ ex confirma-
to,vt ſ.ad Trebel.l.ſi qs pꝛioꝛe.Inſt.quib.mod.teſt.infirmen.
§.ſed ꝛ ſi quis pꝛioꝛe.idem ergo eſt in ſententia.❡ †Quero que
4 verba debẽt poni in ſentẽtia,an illa que hic.Certe iſta ſcilicet cõ
demno,vel abſoluo,vel equipollentia.l.qd tamen.§.ſi arbiter.
ſ.de arbi.ꝛ l.ſi pꝛtoꝛ.ĩ pꝛin.ſ.de iudic.ꝛ de edili.edict.l.q̃ro ad
5 Treb.l.j.§.j.e.l.in ſumma.❡ †Quero,qd hꝫ pꝛnũciare iudex
appellatiõis:Dic vt in gl.dixi plene ĩ l.cũ apud Sempꝛoniũ.ſ̃.
iudi.ſol.ꝛ in l.ſi creditoꝛ.§.de ſoꝛte.ſ̃.ꝺ ſol.tangitur ꝑ gl.ſ̃.e.l.
6 in ſumma.in pꝛinc.❡ †Querit Dy.qd in ſentẽtia arbitri,ꝛ dic
ꝙ idẽ ſi cẽ homologata ſcꝺum ſoꝛmã.l.rx ſententia.ꝛ l.cũ ãtea.ꝛ
l.ne in arbitris.C.de arbit.ꝛ dicã in l.ait pꝛetoꝛ.in pꝛin.ſ̃.eod.
7 ❡ †Quero an ſẽtentia interlocutoꝛia tranſeat in rem iudica-
8 tam:dicam ſ̃.e.l.ꝙ iuſſit.Quero†quis mãdabit ſentẽtiam exe-
9 cutioni.Dicam ſ̃.eo.l.ꝙ iuſſit.ꝛ l.a diuo pio ĩ pꝛin.†Quero,ã
e ſentẽtia abſolutoꝛia ab obſeruatione [e]iudicij dicaẗ diffinitiua:
dicam ſ̃.de actu.l.Titia.Quero,quare dicatur diffinitiua,ꝛ ibi
10 dicam in d.l.Titia.†Quero,qualiter debet hec ſentẽtia diffini
tiua ferri:Reſpondeo,verbis debet expꝛimi,recitando in ſcri-
ptis l.ſi.C.de ſenten.ex bꝛeui.re.ꝛ extra eodem titu.c.ſi.lib.vj.

ADDITIONES.

a Claud.de Seyſſel.❡ Appellari.Nota ꝙ ſententia lata expꝛeſ
ſumptionibus nunquã tranſit in rem iudicatam.vide etiã text.
ſingularẽ ſecundum vnũ intellectum cõmuniter appꝛobatũ in
l.ſi qui adulterij.C.de adulter.Et vide circa hanc ꝛ alias fallẽ
tias Alex.in l.ſi.ſi.de ſicar.ꝛ plenius in l.ſi ab hoſtibus.ſ.ſolu.
matri.Et vnũ caſum notabilem ponit Alberi.ĩ rub.C.de vſur.
ponit etiam multos Iaſ.in repet.l.admonendi.ſ.de iureiurã.
Et in criminibus maxime vbi ingeritur pena ſanguinis,vide
Panoꝛ.ꝛ Aret.in cap.de his.in j.notab.ꝺ accuſat.Uide etiam
alios caſus notabiles per Panoꝛ.in cap.fraternitatis in j.col.
de frigid.ꝛ malefic.
b Poma.❡ Si vero.Et an per appellationem extinguatur pꝛo
nunciatum ſecundum Ioan.hic:dic ꝙ reſpectu tempoꝛis pꝛe-
ſentis ſic,ſed reſpectu futuri non,quod perpetuo tene menti,et
vide Ang.in d.l.furti.ꝛ d.§.qui pꝛouocauit.ꝛ eundem do.meũ
in l.alias in rub.de app.et vide c.quanto de tranſlatio.epiſco
vbi ſententia fertur per verbum,pꝛecipio,ꝛ vide ibi Cardi.
Quid autem ſi dicat cõdemno,ꝛ abſoluo: vel ſi dicatur,condẽ-
no,vel abſoluo,vide glo.penul.x.q.iij.c.ſi is qui pꝛeeſt.Angel
autem non tenet rationem Barto.quia imo poſſunt ferri plu-
res ſuper eadem re,dummodo quelibet habeat ſuam inſtantiã
l.ſi a te.ſ̃.de except.rei iudi.melius facit l.duobus.cũ ibi no.eo
titu.ꝛ alle.glo.in l.j.C.ſi plures vna ſententia.ideo ipſe aſſigat
aliam rationem,videlicet cum appellatur,ſtatim poſtea ſenten-
tia infirmatur,ꝛ etiam deuoluitur ad iudicem appellationis.l.
j.ad fin.ad Turpil.ideo requiritur confirmatio.Sed ſi vis ſal-
uare Bart.dic,ꝙ due ſententie valide non poſſunt ferri ſuper
eadem re,etiam in diuerſis inſtantijs. Facit quod nota in l.ita
demum.C.de pꝛocura.ſed alleg.per Angel.loquuntur in diuer
ſis inſtantijs non ſuboꝛdinatis.
c ❡ Perfecte.Adde ꝙ pꝛo hoc facit quod conſuluit Ro.conſil.
cccxxiij.ſi in ſcripto dicatur,ſi tibi de ſententia Cardinalis le-
gitime conſtiterit,partem dicti Io.non audias niſi pꝛius pa-
ruerit iudicato quod ſi per appellationem ſentẽtia eſt ſuſpenſa,
reſcriptum non habet vires in hoc,ſed debet intelligi de ſenten
tia que trãſiuit in rem iudicatam.Et ſi dicas,quod operabitur
reſcriptum,dicit ipſe ꝙ appellationi deſerte,non poterit oppo-
ni exceptio nullitatis,ꝛ ꝙ in ſtatutis appellatione ſententie ve-
niat diffinitiua,voluit Cardi.conſi.lxxij.
d And.Barba.❡ Quandoq;.Et an pꝛocedat ſi pꝛima ſententia
fuit abſolutoꝛia vide gl.ſin.ſm̃ Ioã.in l.Aufidius.ꝺ leg.ij.Et
intellige ꝙ iudex confirmauit pꝛimam ſcꝺm iſtam inſtantiam
appellationis,nõ autem poſt terminum.Uide caſum no.ſecun-
dum do.Ioan.in clemen.ſi appellationem.de appellationibus.
e ❡ Ab obſeruatione.Adde Pau.de caſt.conſi.ccclxxvij.

LEX II.

1 ☞ Hec lex tota loquitur in iudice oꝛdinario.
Delegatus,in ſententia non poteſt augere,nec coarctare,cum
executio ad ipſum non pertineat.
2 Iudex ſecularis coꝛam quo opponitur exceptio cognoſcẽda in
curia epiſcopi,non poteſt ſtatuere terminum opponenti,intra ꝙ
illam pꝛobet.
3 Cauſe cognitio adhibetur in executione ſententie.
4 Iudex dilationem datam a lege ſine iudicis miniſterio,mutare
non poteſt,niſi in caſibus hic notatis,ꝛ cauſa cognita.
5 Dilationes minuere quas ob cauſas iudex poſſit.
6 Iudex poteſt ſtatuere vnam dilationẽ bꝛeuem partibus ad ſen
tentiam audiendam quãdo omnia ſunt expedita,ꝛ pluries pꝛe-
ſentibus partibus audiuit allegationes.
7 Iudex ſi nimis arctauit dilationem a lege datam ſine cauſe co-
gnitione appellari poteſt.
8 Pꝛobare quis debeat,quando appellatur ad dilationem lega-
lem nimis arctatam.

Iudex

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN